Сторінка № 1 Код роботи: _____

Завдання для І етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства
у 2026-2027 н.р.
9 клас

Завдання 1. Тести. Максимум 27 балів

1.1. Тести з однією правильною відповіддю. Правильна відповідь – 1 бал. Максимум – 15 балів.

1. Правова норма встановлює: *«Особа, яка порушила встановлену заборону, підлягає штрафу».* Який структурний елемент правової норми безпосередньо визначає несприятливий наслідок порушення правила?

а) гіпотеза; б) диспозиція; в) санкція; г) юридичний факт.

2. Після смерті громадянина відкрилася спадщина. Смерть настала незалежно від волі спадкоємців і породила передбачені законом юридичні наслідки. До якого виду юридичних фактів належить смерть особи?

а) правомірна дія; б) неправомірна дія; в) подія; г) правозастосовний акт.

3. Держава має єдину систему найвищих органів державної влади, її територія поділена на адміністративно-територіальні одиниці, які не мають ознак державного суверенітету. Яка форма державного устрою описана?

а) федерація; б) унітарна держава; в) конфедерація; г) імперія.

4. 16-річна особа придбала в магазині товар за власні кошти. У договорі купівлі-продажу продавцем є магазин, а покупцем — ця особа. Хто в наведеній ситуації є суб'єктом правовідносин?

а) лише магазин; б) лише покупець; в) товар і покупець; г) магазин і покупець.

5. Визначте найточніше твердження щодо юридичної відповідальності.

а) юридична відповідальність може застосовуватися незалежно від наявності правової норми, якщо діяння здається суспільно небезпечним; б) юридична відповідальність має індивідуальний характер і повинна ґрунтуватися на законі та встановленій законом процедурі; в) будь-який державний орган може самостійно встановити новий вид відповідальності; г) особа може бути покарана за діяння, яке не було правопорушенням на момент його вчинення.

6. Громадянин заявив: «Мої конституційні права абсолютні, тому я можу реалізовувати їх будь-яким способом, навіть якщо при цьому порушую права інших людей». Яке твердження найбільш точно відповідає Конституції?

а) будь-яке право можна реалізовувати без урахування прав інших людей;

б) право на вільний розвиток особистості здійснюється за умови, що не порушуються права і свободи інших людей;

в) права людини можуть реалізовуватися лише з дозволу держави;

г) конституційні права належать виключно громадянам України.

7. Працівник систематично порушував трудову дисципліну. При цьому його дії не містять ознак кримінального правопорушення. Який вид відповідальності безпосередньо пов'язаний із порушенням трудової дисципліни?

а) дисциплінарна; б) кримінальна; в) конституційна; г) міжнародно-правова.

8. Сторони уклали договір, але після його укладення одна сторона заявила, що більше не бажає виконувати взяте на себе зобов`язання. Який загальний принцип цивільного права застосовується?

а) одностороння відмова від виконання зобов'язання завжди допускається;
б) зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог законодавства;
в) будь-який договір автоматично припиняється через незгоду однієї сторони;
г) договір має силу лише протягом семи днів.

9. Особа вчинила кримінальне правопорушення у стані алкогольного сп'яніння. Обставин, які свідчили б про неосудність, не встановлено. Який висновок правильний?

а) сп'яніння автоматично виключає кримінальну відповідальність;
б) особа несе кримінальну відповідальність на загальних підставах;
в) сп'яніння автоматично означає неосудність;
г) відповідальність визначає медичний працівник.

10. Визначте ситуацію, у якій виникають правовідносини.

а) двоє друзів обговорюють майбутню подорож;
б) учень вирішує самостійно змінити стиль одягу;
в) покупець придбав товар у магазині та сплатив його вартість;
г) громадянин подумки планує придбати квартиру.

11. Сторони уклали договір, але після його укладення одна сторона заявила, що більше не бажає виконувати взяте на себе зобов`язання. Який загальний принцип цивільного права застосовується?

а) одностороння відмова від виконання зобов'язання завжди допускається;
б) зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог законодавства;
в) будь-який договір автоматично припиняється через незгоду однієї сторони;
г) договір має силу лише протягом семи днів.

12. Громадянин України тимчасово перебуває за кордоном. Представник іноземної держави вимагає від нього відмовитися від українського громадянства як умову повернення в Україну. Яке положення Конституції має безпосереднє значення?

а) громадянин України не може бути позбавлений громадянства і права змінити громадянство; б) кожен має право на свободу слова; в) кожен має право на працю;
г) кожен має право на освіту.

13. 14-річний Андрій та 17-річний Максим за попередньою домовленістю таємно викрали чуже майно. Який висновок щодо віку Андрія є правильним, якщо йдеться про кримінальну відповідальність за конкретне діяння, для якого закон передбачає відповідальність із 14 років?

а) Андрій у жодному разі не може нести відповідальність до 16 років;
б) Андрій буде нести відповідальність лише з 18 років;
в) Андрій може підлягати кримінальній відповідальності;
г) Вік Андрія не має юридичного значення.

14. Яке твердження найточніше характеризує право на свободу думки і слова?

а) гарантує право висловлювати будь-які твердження без будь-яких юридичних наслідків;
б) охоплює свободу думки і слова та вільне вираження своїх поглядів і переконань, але Конституція передбачає можливість встановлення законом певних обмежень;
в) належить виключно громадянам України;
г) не поширюється на поширення інформації.

15. Яке визначення договору найбільш точно відповідає Цивільному кодексу України?

а) будь-яка домовленість між фізичними особами, що має майновий характер;
б) домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків;
в) виключно письмовий документ, підписаний сторонами;
г) одностороння дія особи, спрямована на набуття цивільного права.

1.2. Тести з двома правильними відповідями. Правильна відповідь – 2 бали. Максимум – 6 балів.

16. Які положення відповідають статті 6 Цивільного кодексу України?

а) сторони можуть укласти договір, який не передбачений актами цивільного законодавства, якщо він відповідає загальним засадам цивільного законодавства;
б) сторони ніколи не можуть врегулювати договором відносини інакше, ніж це передбачено законом;
в) сторони можуть у певних межах відступати від положень актів цивільного законодавства;
г) будь-яке положення договору автоматично має перевагу над імперативною нормою закону;
д) сторони можуть договором скасувати дію Конституції України.

17. Які два твердження правильні?

а) для неповнолітніх законодавство передбачає спеціальні трудові гарантії;
б) неповнолітні у трудових правовідносинах мають спеціальний правовий захист;
в) неповнолітні взагалі не можуть працювати за трудовим договором;
г) роботодавець може самостійно скасувати всі законодавчі гарантії неповнолітнього;
д) неповнолітній працівник має лише право отримувати заробітну плату.

18. Особа захищалася від суспільно небезпечного посягання. Які твердження правильні?

а) необхідна оборона є правомірним захистом охоронюваних законом прав та інтересів від суспільно небезпечного посягання;
б) при необхідній обороні допускається заподіяння шкоди тому, хто здійснює посягання;
в) будь-яка шкода нападнику автоматично означає перевищення меж необхідної оборони;
г) право на необхідну оборону виникає лише після звернення до поліції;
д) необхідна оборона допускається тільки для захисту майна.

1.3. Тести з трьома правильними відповідями. Правильна відповідь – 3 бали. Максимум – 6 балів.

19. Які твердження щодо доказів у справі про адміністративне правопорушення є правильними?

а) докази використовуються для встановлення обставин справи;
б) докази підлягають оцінюванню у встановленому законом порядку;
в) не кожне повідомлення особи автоматично є достатнім доказом її вини;
г) будь-яка інформація незалежно від її походження автоматично має доказову силу;
д) докази взагалі не потрібні, якщо особу підозрюють у правопорушенні;
е) рішення можна обґрунтовувати лише припущеннями.

Сторінка № 4 Код роботи: _____

20. Які права має неповнолітня особа віком від 14 до 18 років?

а) автоматично має повну цивільну дієздатність;
б) має право самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією та іншими доходами;
в) має неповну цивільну дієздатність;
г) взагалі не може самостійно укладати жодних правочинів;
д) інші правочини, крім передбачених законом, вчиняє за згодою батьків, усиновлювачів або піклувальника.

Завдання 2. Установіть відповідність між термінами та їхніми визначеннями (5 завдань по 2 бали). Максимум – 10 балів. *Зробіть потрібну помітку у бланку відповіді до питання.*

Відповідність 1.

А. Держава	1. Організація політичної влади, яка управляє суспільством на певній території та має суверенітет.
Б. Право	2. Система загальнообов'язкових правил поведінки, встановлених або визнаних державою та забезпечених її авторитетом.
В. Закон	3. Нормативно-правовий акт, прийнятий парламентом або іншим уповноваженим органом у встановленому порядку.
Г. Правопорушення	4. Протиправне, винне діяння (дія або бездіяльність), за яке законом передбачено юридичну відповідальність.

Бланк відповіді

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

Відповідність 2.

А. Права людини	1. Основний Закон держави, що визначає засади її устрою, права і свободи людини та організацію влади.
Б. Конституція	2. Можливості та свободи, які належать кожній людині й мають визнаватися та захищатися державою.
В .Обов'язок	3.Правовий зв'язок людини з державою, що виявляється у взаємних правах та обов'язках.
Г. Громадянство	4. Встановлена правовими нормами необхідна поведінка, якої має дотримуватися особа.

Бланк відповіді

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

Сторінка № 5 Код роботи: _____

Відповідність 3.

А. Референдум	1. Особа, яка має правовий зв’язок із певною державою та відповідні права й обов’язки.
Б. Демократія	2. Форма організації влади, за якої народ визнається джерелом влади та бере участь у її здійсненні.
В. Вибори	3. Передбачена законом процедура формування органів влади або обрання посадових осіб шляхом голосування.
Г. Громадянин	4. Форма безпосереднього волевиявлення громадян шляхом голосування з важливого питання.

Бланк відповіді

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

Відповідність 4.

А. Юридична особа	Людина як учасник цивільних правовідносин.
Б. Фізична особа	Організація, створена й зареєстрована у встановленому законом порядку, яка має цивільні права та обов’язки.
В. Правочин	Домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов’язків.
Г. Договір	Дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов’язків.

Бланк відповіді

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

Відповідність 5.

А. Адміністративне правопорушення	1. Застосування до правопорушника передбачених законом заходів державного примусу.
Б. Суд	2. Передбачене Кримінальним кодексом України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність).
В. Юридична відповідальність	3. Протиправна, винна дія чи бездіяльність, за яку законом установлено адміністративну відповідальність.
Г. Кримінальне правопорушення	4. Орган влади, який здійснює правосуддя та вирішує справи в порядку, визначеному законом.

Сторінка № 6 Код роботи: _____

Бланк відповіді

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

Завдання 3. Поясніть у чому полягає відмінність між …. (максимум – 10 балів):

1. Цінністю права для людини, суспільства та держави? (максимум 5 балів).

2. Кримінальною, адміністративною, цивільно-правовою та дисциплінарною юридичною відповідальністю? (максимум 5 балів).

Завдання 4. Розв'яжіть задачу № 1 (10 балів)

Комірник ТОВ «Будмайстер» Сергій Вікторович прийшов на роботу в нетверезому стані. Ще до того, як це помітив завідувач складу, Сергій Вікторович зачепив і розбив електронні ваги товариства вартістю 14 000 грн. Відремонтувати їх неможливо. Завідувач склав акт про появу працівника на роботі в нетверезому стані та відсторонив його від роботи.

Увечері в маршрутці Сергій Вікторович голосно лаявся нецензурною лайкою. Пасажирка Олена Миколаївна викликала поліцію, і поліцейські склали щодо нього протокол.

Удома Сергій Вікторович виклав у соціальній мережі зняте в маршрутці відео, на якому видно Олену Миколаївну, а за кадром він називає її образливими, принизливими словами. За добу відео переглянули понад дві тисячі людей, серед них – колеги й сусіди Олени Миколаївни.

Наступного дня Сергій Вікторович заявив: «Ваги я розбив випадково, тож платити за них не буду. І взагалі, за один день мене не можуть покарати кілька разів».

Здійсніть юридичний аналіз ситуації, який, зокрема, міститиме відповіді на такі питання:

1. Які правопорушення вчинив Сергій Вікторович протягом цього дня? Визначте вид кожного з них, вид юридичної відповідальності, яка може настати за кожне правопорушення, і можливі заходи впливу.

2. Чи правий Сергій Вікторович, що не повинен відшкодовувати вартість ваг? Хто може вимагати відшкодування?

3. Чи правий Сергій Вікторович, що за один день його не можуть «покарати кілька разів»?

4. Які права Олени Миколаївни порушено і як вона може їх захистити?

Сторінка № 7 Код роботи: _____

Завдання 5. Розв'яжіть задачу № 2 (10 балів)

Вишнівська сільська рада на черговій сесії ухвалила чотири рішення:

а) назвати новий парк у центрі села на честь уродженця села – українського поета XIX століття;

б) визнати, що закони України, які, на думку депутатів, «суперечать інтересам громади», на території громади не застосовуються, доки Верховна Рада України їх не змінить;

в) вести ділову документацію сільської ради лише мовою національної меншини, до якої належить більшість жителів села, замість української;

г) встановити штраф 1 000 грн для жителів, які не прибирають територію біля своїх дворів; стягувати штрафи доручено секретарю ради, а отримані кошти – спрямовувати на утримання парку.

Коли рішення оприлюднили, один із жителів села висловив сумнів у їх законності. Сільський голова відповів: «Місцеве самоврядування в Україні гарантоване Конституцією, тож громада сама вирішує, як їй жити. А щодо мови – Конституція гарантує вільний розвиток мов національних меншин, тож ми нічого не порушуємо».

Здійсніть юридичний аналіз ситуації, який, зокрема, міститиме відповіді на такі питання:

1. Що означає, що місцеве самоврядування гарантоване Конституцією України? Чи правий сільський голова, що громада «сама вирішує, як їй жити»? Оцініть рішення (а).
2. Оцініть рішення (б). Які засади конституційного ладу воно порушує?
3. Оцініть рішення (в) та аргумент сільського голови щодо мови.
4. Оцініть рішення (г).
5. Як можна домогтися скасування незаконних рішень сільської ради?

Сторінка № 8 Код роботи: _____

Завдання 3. У чому полягає відмінність… Відповідь

Сторінка № 9 Код роботи: _____

Завдання 4. Задача № 1. Відповідь

Сторінка № 10 Код роботи: _____

Завдання 5. Задача № 2. Відповідь

Сторінка № 11 Код роботи: _____

ЧЕРНЕТКА